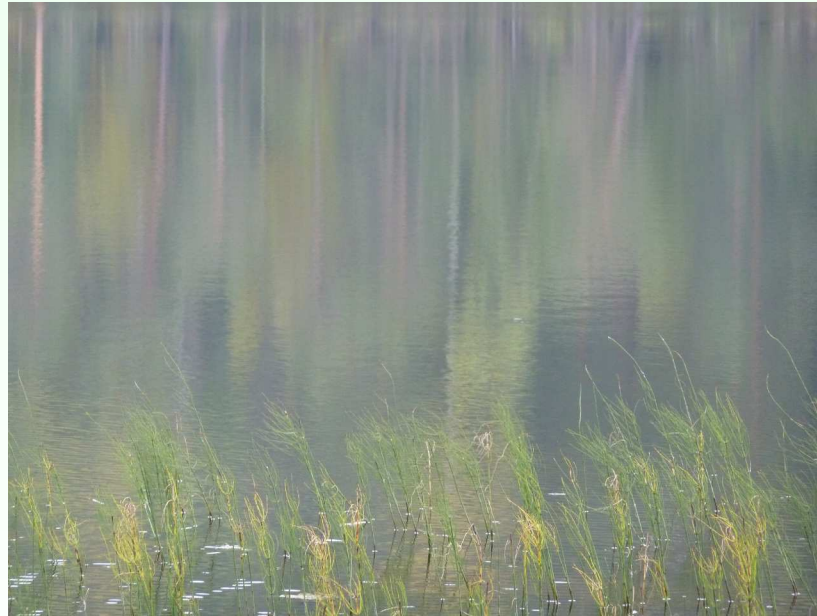

Rationaalilauseke

Hannu Lehto
Lahden Lyseon lukio

Raationaalilauseke

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

$$\frac{p(x)}{q(x)}, \quad q(x) \neq 0,$$

Raationaalilauseke

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

$$\frac{p(x)}{q(x)}, \quad q(x) \neq 0,$$

missä $p(x)$ ja $q(x)$ ovat polynomeja.

Raationaalilauseke

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

$$\frac{p(x)}{q(x)}, \quad q(x) \neq 0,$$

missä $p(x)$ ja $q(x)$ ovat polynomeja.

$$\frac{p(x)}{q(x)} = 0 \Leftrightarrow$$

Raationaalilauseke

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

$$\frac{p(x)}{q(x)}, \quad q(x) \neq 0,$$

missä $p(x)$ ja $q(x)$ ovat polynomeja.

$$\frac{p(x)}{q(x)} = 0 \Leftrightarrow p(x) = 0 \wedge q(x) \neq 0$$

Supistaminen

- Raationaalilauseke
- **Supistaminen**
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Supistaminen edellyttää osoittajan ja nimittäjän jakamista tekijöihin (tulomuoto). Tekijöihinjako keinoja:

Supistaminen

- Raationaalilauseke
- **Supistaminen**
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Supistaminen edellyttää osoittajan ja nimittäjän jakamista tekijöihin (tulomuoto). Tekijöihinjako keinoja:

1. yhteisen tekijän erottaminen,

Supistaminen

- Raationaalilauseke
- **Supistaminen**
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Supistaminen edellyttää osoittajan ja nimittäjän jakamista tekijöihin (tulomuoto). Tekijöihinjakokeinoja:

1. yhteisen tekijän erottaminen,
2. summan ja erotuksen tulo

Supistaminen

- Raationaalilauseke
- **Supistaminen**
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Supistaminen edellyttää osoittajan ja nimittäjän jakamista tekijöihin (tulomuoto). Tekijöihinjako keinoja:

1. yhteisen tekijän erottaminen,
2. summan ja erotuksen tulo $a^2 - b^2 = (a + b)(a - b)$,

Supistaminen

- Raationaalilauseke
- **Supistaminen**
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Supistaminen edellyttää osoittajan ja nimittäjän jakamista tekijöihin (tulomuoto). Tekijöihinjako keinoja:

1. yhteisen tekijän erottaminen,
2. summan ja erotuksen tulo $a^2 - b^2 = (a + b)(a - b)$,
3. binomin neliö

Supistaminen

- Raationaalilauseke
- **Supistaminen**
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Supistaminen edellyttää osoittajan ja nimittäjän jakamista tekijöihin (tulomuoto). Tekijöihinjakokeinoja:

1. yhteisen tekijän erottaminen,
2. summan ja erotuksen tulo $a^2 - b^2 = (a + b)(a - b)$,
3. binomin neliö $a^2 \pm 2ab + b^2 = (a \pm b)^2$,

Supistaminen

- Raationaalilauseke
- **Supistaminen**
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Supistaminen edellyttää osoittajan ja nimittäjän jakamista tekijöihin (tulomuoto). Tekijöihinjakokeinoja:

1. yhteisen tekijän erottaminen,
2. summan ja erotuksen tulo $a^2 - b^2 = (a + b)(a - b)$,
3. binomin neliö $a^2 \pm 2ab + b^2 = (a \pm b)^2$,
4. nollakohtien avulla

Supistaminen

- Raationaalilauseke
- **Supistaminen**
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Supistaminen edellyttää osoittajan ja nimittäjän jakamista tekijöihin (tulomuoto). Tekijöihinjakokeinoja:

1. yhteisen tekijän erottaminen,
2. summan ja erotuksen tulo $a^2 - b^2 = (a + b)(a - b)$,
3. binomin neliö $a^2 \pm 2ab + b^2 = (a \pm b)^2$,
4. nollakohtien avulla $ax^2 + bx + c = a(x - x_1)(x - x_2)$,

Supistaminen

- Raationaalilauseke
- **Supistaminen**
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Supistaminen edellyttää osoittajan ja nimittäjän jakamista tekijöihin (tulomuoto). Tekijöihinjakokeinoja:

1. yhteisen tekijän erottaminen,
2. summan ja erotuksen tulo $a^2 - b^2 = (a + b)(a - b)$,
3. binomin neliö $a^2 \pm 2ab + b^2 = (a \pm b)^2$,
4. nollakohtien avulla $ax^2 + bx + c = a(x - x_1)(x - x_2)$, missä x_1 ja x_2 ovat polynomin $ax^2 + bx + c$ nollakohdat.

Supistaminen

- Raationaalilauseke
- **Supistaminen**
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Supistaminen edellyttää osoittajan ja nimittäjän jakamista tekijöihin (tulomuoto). Tekijöihinjakokeinoja:

1. yhteisen tekijän erottaminen,
2. summan ja erotuksen tulo $a^2 - b^2 = (a + b)(a - b)$,
3. binomin neliö $a^2 \pm 2ab + b^2 = (a \pm b)^2$,
4. nollakohtien avulla $ax^2 + bx + c = a(x - x_1)(x - x_2)$, missä x_1 ja x_2 ovat polynomin $ax^2 + bx + c$ nollakohdat.

Esimerkkejä.

$$\frac{2x^2 - 4x}{x^2 - 4}$$

Supistaminen

- Raationaalilauseke
- **Supistaminen**
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Supistaminen edellyttää osoittajan ja nimittäjän jakamista tekijöihin (tulomuoto). Tekijöihinjakokeinoja:

1. yhteisen tekijän erottaminen,
2. summan ja erotuksen tulo $a^2 - b^2 = (a + b)(a - b)$,
3. binomin neliö $a^2 \pm 2ab + b^2 = (a \pm b)^2$,
4. nollakohtien avulla $ax^2 + bx + c = a(x - x_1)(x - x_2)$, missä x_1 ja x_2 ovat polynomin $ax^2 + bx + c$ nollakohdat.

Esimerkkejä.

$$\frac{2x^2 - 4x}{x^2 - 4}$$

$$\frac{3x - 1}{1 - 3x}$$

Supistaminen

- Raationaalilauseke
- **Supistaminen**
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Supistaminen edellyttää osoittajan ja nimittäjän jakamista tekijöihin (tulomuoto). Tekijöihinjakokeinoja:

1. yhteisen tekijän erottaminen,
2. summan ja erotuksen tulo $a^2 - b^2 = (a + b)(a - b)$,
3. binomin neliö $a^2 \pm 2ab + b^2 = (a \pm b)^2$,
4. nollakohtien avulla $ax^2 + bx + c = a(x - x_1)(x - x_2)$, missä x_1 ja x_2 ovat polynomin $ax^2 + bx + c$ nollakohdat.

Esimerkkejä.

$$\frac{2x^2 - 4x}{x^2 - 4}$$

$$\frac{3x - 1}{1 - 3x}$$

$$\frac{4x^2 - 1}{2x^2 - 3x + 1}$$

Summa ja erotus

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- **Summa ja erotus**
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Rationaalilausekkeet on lavennettava samannimisiksi.

Summa ja erotus

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- **Summa ja erotus**
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Rationaalilausekkeet on lavennettava samannimiseksi.

Esimerkki. Mikä on lausekkeen $\frac{1}{x^2 - 1} - \frac{1}{x^2 - x}$ määrittelyehto?
Sievennä lauseke.

Tulo

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Osoittajat ja nimittäjät kerrotaan keskenään. Ennen kertolaskujen suorittamista supistetaan, mikäli mahdollista.

Tulo

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

Osoittajat ja nimittäjät kerrotaan keskenään. Ennen kertolaskujen suorittamista supistetaan, mikäli mahdollista.

Esimerkki.
$$\frac{9x^2 - 4}{x} \cdot \frac{2x}{3x - 2}$$

Osamäärä

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- Summa ja erotus
- Tulo
- **Osamäärä**
- Rationaalifunktio

Jaettava kerrotaan jakajan käänteislausekkeella.

Osamäärä

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- Summa ja erotus
- Tulo
- **Osamäärä**
- Rationaalifunktio

Jaettava kerrotaan jakajan käänteislausekkeella.

Esimerkkejä.

$$\frac{12x^3}{5} : \frac{4x^2}{15}$$

Osamäärä

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- Summa ja erotus
- Tulo
- **Osamäärä**
- Rationaalifunktio

Jaettava kerrotaan jakajan käänteislausekkeella.

Esimerkkejä.

$$\frac{12x^3}{5} : \frac{4x^2}{15}$$

$$\frac{x^2 - 4x + 4}{x} : \frac{x - 2}{x}$$

Rationaalifunktio

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

$$f(x) = \frac{p(x)}{q(x)}, \quad q(x) \neq 0$$

Rationaalifunktio

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

$$f(x) = \frac{p(x)}{q(x)}, \quad q(x) \neq 0$$

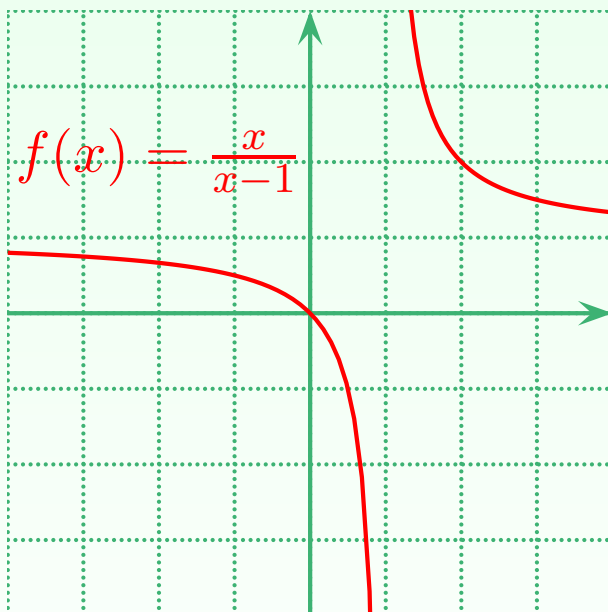
Piirrä funktioiden $f(x) = \frac{x}{x-1}$ ja $f(x) = \frac{x^2-1}{x-1}$ kuvaajat.

Rationaalifunktio

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

$$f(x) = \frac{p(x)}{q(x)}, \quad q(x) \neq 0$$

Piirrä funktioiden $f(x) = \frac{x}{x-1}$ ja $f(x) = \frac{x^2-1}{x-1}$ kuvaajat.

Rationaalifunktio

- Raationaalilauseke
- Supistaminen
- Summa ja erotus
- Tulo
- Osamäärä
- Rationaalifunktio

$$f(x) = \frac{p(x)}{q(x)}, \quad q(x) \neq 0$$

Piirrä funktioiden $f(x) = \frac{x}{x-1}$ ja $f(x) = \frac{x^2-1}{x-1}$ kuvaajat.

